

I- AÇIK OTURUM

Açılma Saati: 10.00

BAŞKAN: Prof. Dr. Ahmet AKSOY
(İTÜ)

AÇIKOTURUM KONUŞMASI

BAŞKAN- Değerli meslektaşlarım, kurultayımızın kıymetli delegeleri, "Türkiye'de Harita Kadastro Faaliyetleri" adı altında düzenlenmiş olan I. Açık Oturumu açıyorum ve hepinize hoşgeldiniz diyorum.

Arkadaşlar, kurultayımızın bu aşaması, yani bu I. Açık Oturum, sanıyorum bir bakıma da maratону oluyor. Bir gün sürecek ve istiyoruz ki, bu açık oturumda, hiçbir kuşku, hiç iş ilişkisi, resmi kurumlarla olan ilişkiler ön plana çıkmadan sadece mesleğimizin sorunları dile getirilmiş olsun ve bu sorunlar için bir çözüm önerileri paketi oluşturabilelim.

Çünkü, yine kendi değerlendirmeme göre, kurultayımızın bir bakıma birinci derecedeki amacı ve hedefi de bu olmaktadır. Sorunlarımızı açık yüreklilikle dile getirelim. Çözüm önerilerimizi de, yine açık yüreklilikle dile getirelim. Tabii ki, her önerinin hemen uygulamaya sokulup, tüm işlerimizin düzeleceğini de beklemeyelim, ancak, Türkiye'de, sürekli gözlenen bir olgu vardır, problemler devamlı olarak aynı hedefe ateş açılıyormuş gibi dile getirildiği sürece bazen dinleyen, duyan kulak bulur. O nedenle, hep söyleyeceğiz, bizim görevimiz zaten bu, misyonumuz bu. Günün birinde hiç kuşku yok ki, bunu dinleyen, değerlendiren ve çözümü için etken önlemler alan kurumlar, kuruluşlar, kişiler çıkacaktır.

Açık oturumumuzun düzenlenmesinde konuşmacı arkadaşlarımız var. Bu arkadaşlarımız, kendileriyle ilgili konularda mevcut durumu ve bu durumda kendi gözlemlerine göre saptadıkları darboğazları, çelişkileri, olumsuzlukları dile getirecekler. Bu durum sanıyorum öğleye kadar sağlanmış olacak, öğleden sonraki açık oturumun devamında da, gerek sabahki -şimdiki- konuşmalarda dile getirilen, saptanan, vurgulanan olumsuzluklar, gerekse dinleyici delege arkadaşlarımızın buna ek olarak ilave edecekleri olumsuzlukların nasıl çözülebileceği hakkında bir bakıma buradaki topluluğumuzun genelde birleşebileceği çözüm öneriler paketini oluşturmaya çalışacağız.

Her ne kadar burada açık oturumun ne zaman biteceği belirtilmişse de, öylesine yoğun fikir alışverişleri ortamına girilir ki, bakarsınız, burada tespit edilen zamanı da aşabiliriz. Önemli olan gerçekten tutarlı, somut bazı çözüm önerilerinin burada oluşturulmasıdır.

Sayın Halim Çorbalı da bu tertipte konuşmacı arkadaşlar arasında yer almıştı, ancak kendisinin bir komisyonda 2981 sayılı Yasanın görüşülmesine, daha doğrusu değişiklik teklifinin komisyonda görüşülmesine ilişkin toplantıya katılma durumunda kalmış, daha sonra bu açık oturumumuza katılabileceğini umuyoruz.

Şimdi, sayın konuşmacılardan Yüksel Akın beyin konuşmasını yapmasını rica ediyorum.

A. YÜKSEL AKIN (Tapu ve Kadastro Gn. Md. Yrd.)- Teşekkür ederim Sayın Hocam, Sayın Başkan.

Sayın dinleyenler, bu açık oturumda harita kadastro hizmetlerine ve sorunlarına elemanter bakmaya, yakından bakmaya çalışacağım, bunun için sözlerime, harita, kadastro hizmetinin çok sevdiğim tanımını yaparak başlamak istiyorum.

Harita kadastro hizmeti bilindiği gibi toprağa getirilecek her türlü yatırımlara altlık olacak verileri sağlayabilen bir bilgi sistemidir.

Bu sistem içerisinde temel bilgiler, yine bilindiği gibi, mülkiyet sınırları ile yeryüzündeki yapay tesislerin yatay konumları, yeryüzünün düşey konumu, taşınmaz mallar üzerindeki haklar ve mükellefiyetler olarak toplayabiliyoruz.

Yine bilindiği gibi kuruluşlar, kendi amaçları için, kendi amaçlarına yetecek harita üretimine ülke bazında devam etmektedirler. Bu üretime baktığımızda şunu görüyoruz:

1/5000 ölçekli standart topoğrafik kadastral haritalarda -ki, bu haritaları Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü üretmektedir- bu temel bilgilerin bu haritalarda mevcut olduğunu, ayrıca bu haritalara ülke nirengi ve niverman ağıyla ilişkilendirildiğini yine bu haritaların pafta indeksi içerisinde yer aldığını görüyoruz.

Bu 1/5000 ölçekli haritalar dışında ve çeşitli kuruluşlar tarafından üretildiğini ifade ettiğimiz 1/25000 ve daha büyük ölçekli haritaların temel bilgileri kısmen taşıdığını, ülke ölçeğinde çoğunlukla nirengi ve niverman ağıyla bağlantılı olmadıklarını ve bir pafta indeksi içerisinde de bulunmadığını, yani bir standart eksikliği gözleniyor bu üretimde.

Sonuç olarak şunu söylemek mümkün, bu üretimde bir karmaşa gözlenmektedir, ancak bunların dışında en önemli gördüğü bir konuyu da, arz etmek istiyorum:

Harita üretimi yapıldıktan sonra hiçbir kuruluş tarafından izlenip güncel tutulmamaktadır. Haritalara ait tesislerin de, bakım ve yaşatılması yapılmamaktadır.

Bu durumu izin verirsiniz birkaç slaytla yapıya getirmek istiyorum:

Efendim, hepimizin bildiği yeni Başbakanlık binası ve çevresi görüntüde, kadastro haritası bu Başbakanlık binası ve çevresinde mülkiyet sınırlarından başka herhangi bir görüntüye rastlamıyoruz.

1960 yıllarında bir yerin halihazır haritasından görüntü var yansıda. Burada da 1960 yılını o çevrede görüyoruz, aynı yerin kadastro durumunu yine yansıda gördüğümüz gibi 1953 yılında yapılmış bu haritamız halen yürürlükte ve daha önce de arz ettiğim haritadan o yıllarda yapılmış ve o yılları yansıtan çizgileriyle görülüyor.

1984 yılında durum ne idi aynı yerde...

1984'deki durumu mülkiyet çizgileri, yerleşme durumu, yani bugünkü fiili durum, yani fiziksel planlama için baz bilgileri, temel bilgileri içeren aynı yeri görüyoruz. Demek ki, bize en azından birinci küme bilgileri, temel bilgileri -adına ne dersek diyelim yansıda gösterdiğim harita gerekli. Bunu ben, kendi imkamlarımla bir araştırma için kullanmış bulundum.

Yansıda arz ettiğim durum, nitelik ve nicelik açısından sanıyorum bir bilgi vermiş oldu, sergilemiş oldu.

Ülkemizde harita kadastro hizmetleriyle ilgili organizasyona, kapasiteye baktığımızda da şunu görüyoruz: Kentsel ve tarımsal alanların kadastrusunun yürütülmesinden sorumlu bir kuruluş, orman alanlarının kadastrusunun yürütülmesinden sorumlu diğer bir kuruluş olmak üzere iki kamu kuruluşu mevcut.

Belediyeler dahil, harita, halihazır harita-Sayın Arslan'dan af diliyorum, hep dilimize dolaştı- ve özel amaçlı harita yapmakla yetkili ve sayıları 1.800'lere varan birçok kamu kuruluşu var bilindiği gibi. Özel sektöre baktığımız zaman 457'si harita hizmetleriyle ilgili karne sahibi olan ve sayıları 1000'e varan özel ve tüzelkişiliği haiz mühendislik büroları var.

Efendim, gerek kamu ve gerekse özel sektör harita üretim kapasitesiyle ilgili bir tahmin yapmak mümkün, ancak yine 1984 yılında -yansıları da 1984 yılında almıştım- beni merak sardı 7 kuruluş üzerinde personel, yani harita teknik elemanı ve araç gereç üzerinde de bir araştırma yaptım, 7 kamu kuruluşu üzerinde -harita yapan ve yaptıran- bu 7 kamu kuruluşunda 1984 yıllarında 560 harita mühendisi, 5550 harita teknik elemanını çalıştığını, buna karşılık bu kuruluşlarda teodolit takometre niva aletlerinden toplam 5750 adet olduğunu tespit etmiştim.

Buna göre bir kişiye 1 ölçme aleti -teodolit takometre niverman aleti-nin birinin düştüğü hemen görülüyor.

Sonuç olarak şuna geliyoruz: Teknik eleman sayısına göre ülkemizdeki, o zamandaki teknik eleman sayısına göre, kuruluşların ihtiyacın çok üstünde jeodozik alet parkına sahip bulunmaktadır. Kaynak kısıtlaşması da yapılamadığından doğaldır ki, kuruluşların kendi içinde en azından alet parkıyla ilgili atıl kapasite var, o gözlenmektedir bu araştırmamda.

Harita kadastro faaliyetlerini düzenleyen kurallara baktığımızda kanunlar ve tüzüklerde. Şunu gözledik, 16 kanun, 2 tüzük, -bu HAKAR raporunda da böyle yansıtıldı, ben de gözledim- 14 teknik yönetmeliğin yürürlükte olduğunu görüyoruz.

Sırası geldiğinde şunu ifade etmek istiyorum, 16 kanundan bilindiği gibi 3'ü, mülkiyetle ilgilidir 3 kanun, kadastro faaliyetlerini düzenleyen bu kanunlarda hak sahipliğinin belirlenilmesinde de, üç farklı kural uygulanmaktadır ülkemizde. Orman alanlarında, tarım alanlarında, kentsel alanlarda üç farklı esaslar içerisinde hak sahipliği tespit edilmektedir.

Ben, şurada yeri gelmişken ifade edeyim, ülkemizde mevcut durum olduğu için, harita kadastro hizmetleri, özellikle kadastro hizmetleri hep bitirilme açısından ele alınmıştır. Kalkınma planlarında, Birinci, İkinci, hatta Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planlarında da bunu gözliyoruz. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planlarında niteliklerle de ilgili, bazı emirleri, kuralları görüyoruz.

Şimdi sorunlar ne olabilir, izin vererseniz onu da arz edeyim Sayın Başkan. Sorun-

ları ben şöyle tespit ediyorum:

Üretilen haritaların kullanım alanları sınırlı kalıyor. Yaşatma ve güncel bulundurma çalışmaları da yapılmadığından, hiçbir kurum tarafından, haritalar zamanla yapılış amaçlarına bile hizmet edemeyecek duruma geliyor ve aynı yerin haritasının yeniden yapılması ihtiyacı doğuyor.

Yine aynı yer için çeşitli amaçlarla üretilen haritalarda kullanılan sistemlerdeki farklılıklar sorun getiriyor. Özellikle hukuki boyut kazandırılması gereken haritalar ile hukuki boyut kazandırılmış haritaların ilişkilendirilmesinde sorunlar çıkıyor. Kuru-luşlar arasında da işbölümü ve koordinasyon yapılması mümkün olmadığından diyorum efendim, -yapılamadığından ayrı- yapılamadığından hizmet boşlukları kalıyor, mükerrer harita yapılıyor tabii sonuçta kaynak israf oluyor.

1/2500 ve daha büyük ölçekli haritalarda bilgi birliği ve standart olmadığından ihtiyaç olanın başvurucağı bilgi ve belge arşivi de kurulamıyor.

Harita ve kadastro hizmetlerini ülke bazında yürütecek, bu işi amaç edinmiş, bu işi yönlendirecek merkezi bir otorite, merkezi bir kuruluş olmadığından görev ve yetki açısından uygun bir düzenleme yapılamıyor. Harita kadastro hizmetlerini bu arada yürüten kuruluşlar, ihtiyaçlarına göre modelleniyor, kaynak hesaplaşması da yapılamadığından atıl kapasite doğuyor.

Yine daha önce arz etmiştim, özellikle kadastro hizmetlerinde şehir alanları, tarım alanları ve orman alanlarında mülkiyet sahipliğinde farklı kurallar uygulanıyor, devlet güvencesi verilen bu bilgilerin belirlenmesinde sorunlar çıkıyor, eşitlik ilkesinin zede-lenip zedelenmediği konusu da tartışmalı oluyor.

Çeşitli kuruluşlar tarafından üretilen belge ve bilgiler ülke düzeyinde aynı standart-ları taşımadığından yapandan sonra uygulamada çekişmesiz yerlerde bile anlaşmazlık yaratılıyor. Benim mevcut durumla ilgili, sorunlarla ilgili şimdilik tespit edebildiğim bu kadar Sayın Başkan ve sayın dinleyenlerim.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın Yüksel Akın, bu kısa ve özellikle özlü konuşmanızdan dolayı teşekkür ediyorum sizlere.

Yalnız sadece teknik ve hukuksal uygulamalara ilişkin bazı olumsuzluklardan söz ettiniz. Elimize bir telgraf geldi. Biraz da personel politikasının dile getirilmesinde yarar görüyorum. Bu telgrafta bize bu çağrışımı zaten yapıyor, bizim de programımızda idi.

"Türkiye Birinci Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayına çalışmalarında başarılar dileriz.

Bizlerin de teknik personel olarak Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışmaktayız. Uygulanmakta olan Özel Hizmet Tazminatının Genel Müdürlük bünyesindeki fen memurları arasında farklı olup, yani bir kısmımız aynı işi gördüğümüz halde bu haktan yararlanılmadığı halde bizler bu haktan yararlanmayalım diye ayrıntılı, ikilemli, çelişkili bir uygulama oluyor, mağdur oluyoruz.

Bu durumun oturumda dile getirilmesini arz eder, saygılar sunarız.

MEVCUT DURUM

Harita-Kadastro hizmetlerine ve sorunlarına ELEMANTER bakmaya YAKINDAN bakmaya çalışacağım. Bunun için sözlerime hizmetinin yakından tanımını yaparak baş-

lamak istiyorum. Harita-Kadastro hizmeti, toprağa getirilecek her türlü yatırımlara altlık olacak verileri sağlayabilen bir bilgi sistemidir.

Bu sistem içindeki BAZ bilgileri de bilindiği gibi

- Mülkiyet sınırları ile yeryüzündeki yapay tesislerin yatay konumları
- Yeryüzünün düşey konumu
- Taşınmaz mallar üzerindeki haklar ve mükellefiyetlerdir.

Yine bilindiği gibi kuruluşlar hizmetleri için ihtiyaç duydukları bu baz bilgilerden bir kısmını taşıyan çeşitli ölçeklerde haritalar üretmektedir.

Ülkemizde harita üretimine baktığımızda:

Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün ürettiği 1/5000 ölçekli STKH'ların;

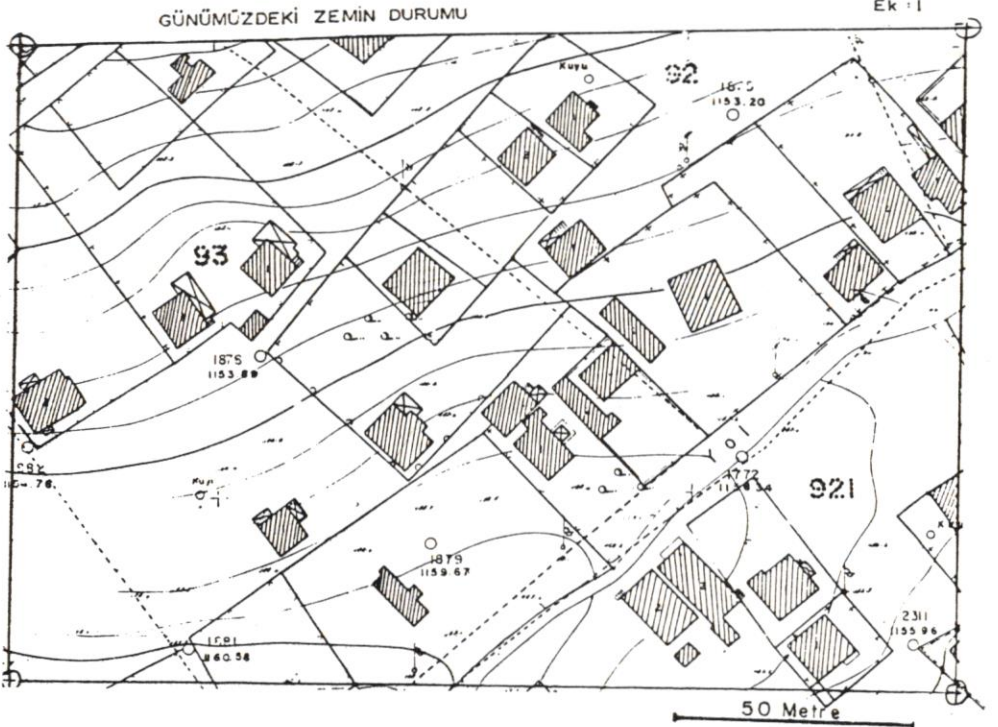
- Baz bilgileri taşıdığını,
- Ülke ölçeğinde pafta indeksi bulunduğunu, ülke nirengi ve nivelman ağı ile bağlantılı olduklarını,

— Bu ölçekte mükerrer harita üretimi olmadığını görüyoruz.

Çeşitli kuruluşlar tarafından üretilen 1/2500 ve daha büyük ölçekli haritaların ise;

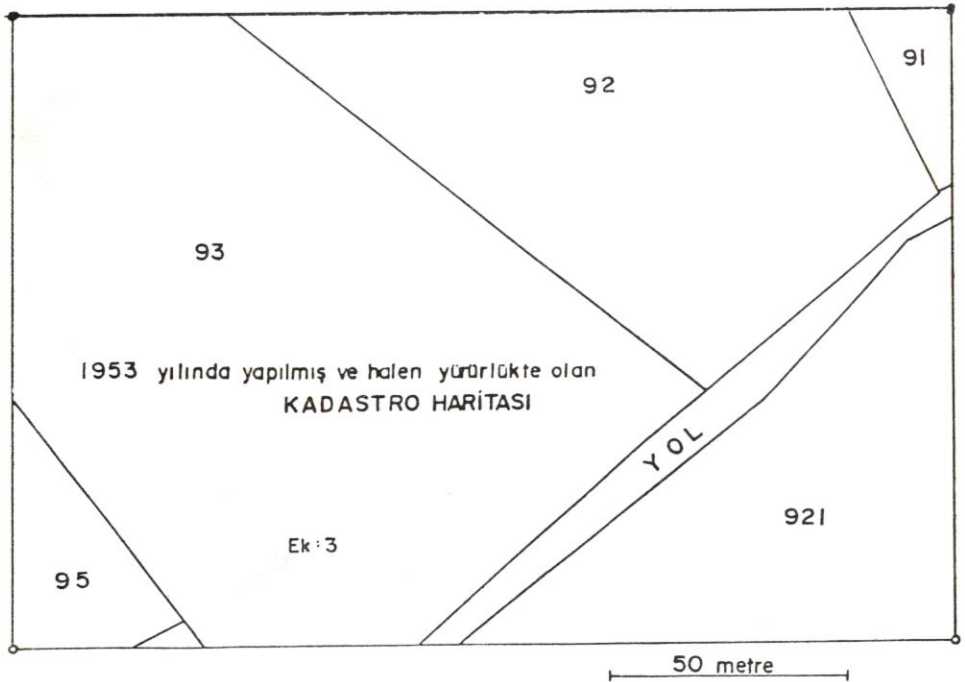
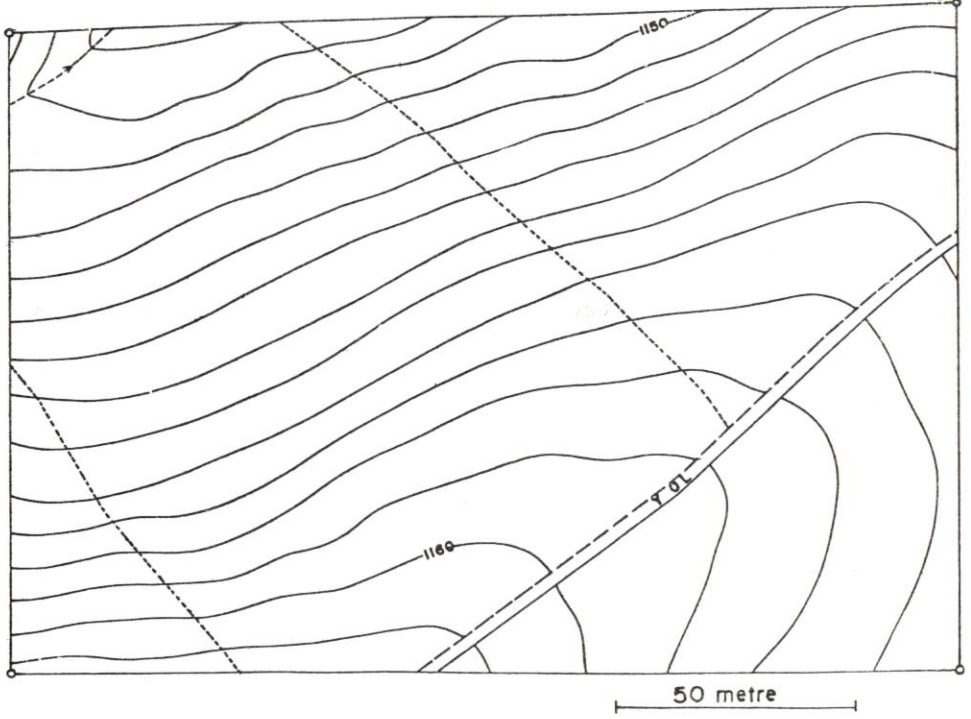
- Büyük çoğunluğunun baz bilgileri taşımadığını
- Ülke ölçeğinde pafta indeksi kullanılmadığını
- Ülke nirengi ağına çoğunlukla bağlantısız üretildiklerini
- Bu alanlarda mükerrer harita yapıldığını görüyoruz.

Diğer taraftan; harita üretimi yapıldıktan sonra, haritanın zemindeki son durumu göstermesini sağlayacak güncelleme çalışmaları kendiliğinden ve sürekli olarak hiçbir kuruluş tarafından yapılmamaktadır. Bu duruma örnek olarak; günümüzdeki zemin durumu (Ek: 1) harita da görülen bir yerin, 1960 yılında yapılmış halihazır haritası (Ek: 2)'

1980 yılında yapılmış olan
HALİHAZIR HARİTASI

Ek : 2

de, 1953 yılında yapılmış ve halen yürürlükte olan kadastro haritası (Ek: 3)'te verilmiştir. Görüldüğü gibi, yaşatma çalışmaları yapılmamış olan her iki harita zeminin güncel durumunu göstermemektedir.

Ülkemizde Harita-Kadastro hizmetleri ile ilgili organizasyon ve kapasiteye baktığımızda şunu görüyoruz;

— Kentsel ve tarımsal alanların kadastronun yürütülmesinden sorumlu bir kuruluş, orman alanlarının kadastronun yürütülmesinden sorumlu bir kuruluş olmak üzere 2 kamu kuruluşu,

— Belediyeler dahil halihazır harita ve özel amaçlı harita yapmakla yetkili ve sayıları 1800'lere varan birçok kamu kuruluşu,

— 457 adedi harita hizmetleri ile ilgili karne sahibi olan ve sayıları 1000'e varan, özel ve tüzel kişiliğe haiz mühendislik büroları,

Harita-Kadastro faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Diğer taraftan; gerek kamu ve gerekse özel sektörün harita üretim kapasitesi ile ilgili bir tahmin yapmak mümkün ancak; burada 1984 yılında harita hizmeti yapan ve yaptıran 7 kamu kuruluşunun personel ve ölçü aletleri kapasitesi üzerinde yaptığım araştırmadan bir örnek vermek istiyorum.

Bu araştırmada 7 kamu kuruluşunda 560'ı mühendis olmak üzere 5550 harita teknik elemanının çalıştığı, buna karşılık bu kuruluşlarda teodolit, takeometre ve NİVO aletlerinden toplam 5750 adet olduğu tespit edilmiştir.

Buna göre her kişiye bir ölçme aleti isabet ettiği görülmektedir.

Demek ki; çalıştırılan teknik elemana göre, kuruluşlar ihtiyacın çok üstünde jeodezik alet parkına sahip bulunmaktadır. Kaynak hesaplaması da yapılmadığından doğaldır ki, kuruluşların kendi içinde de en azından alet parkı ile ilgili atıl kapasite vardır.

Harita-Kadastro faaliyetlerini düzenleyen kurallara baktığımızda 16 kanun, 2 tüzük 14 teknik yönetmeliğin yürürlükte olduğu görülmektedir.

Burada şunu belirtmek isterim. Yürürlükteki 16 kanundan 3 tanesi kadastro faaliyetlerini düzenleyen kanunlardır ki, hak sahipliliğinin belirlenmesinde bu kanunlar ile 3 farklı kural uygulanmaktadır.

SORUNLAR

Harita-Kadastro hizmetleri ile ilgili sorunları ana çizgileriyle şöyle tespit etmek mümkün.

a- Üretilen haritaların kullanım alanları sınırlı kalıyor. Yaşatma ve güncel bulundurma çalışmaları da yapılmadığından üretilen haritalar zamanla yapılış amaçlarına hizmet edemeyecek duruma geliyor. Aynı yerin yeniden haritasının yapılması ihtiyacı doğuyor.

b- Aynı yere ait çeşitli amaç için üretilen haritalarda kullanılan sistemlerdeki farklılıklar sorun getiriyor. Özellikle hukuki boyut kazandırılması gereken haritalar ile, hukuki boyut kazandırılmış haritaların ilişkilendirilmesinde sorunlar çıkıyor.

c- Kuruluşlar arasında iş bölümü ve koordinasyon yapılması mümkün olmadığından hizmet boşlukları kalıyor. Mükerrer harita yapılıyor. Kaynak israfı oluyor.

d- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün ürettiği 1/5000 ölçekli STKH dışında kalan 1/2500 ve daha büyük ölçekli haritalarda bilgi birliği ve standart olmadığından, ihtiyaç olanın başvuracağı ortak bilgi ve belge arşivi de kurulamıyor.

e- Harita-Kadastro hizmetlerini ülke bazında yürütecek ve yönlendirecek merkezi bir kuruluş olmadığından görev ve yetki açısından uygun bir düzenleme yapılamıyor. Harita-Kadastro hizmetlerini yürüten kuruluşlar ihtiyaçlarına göre modelleniyor. Kaynak hesaplanması da yapılamadığından atıl kapasite doğuyor.

f- Kadastro hizmetlerinde, şehir alanları, tarım alanları ve orman alanlarında mülkiyet sahipliğinden farklı kurallar uygulanıyor. Devlet güvencesi verilen bu bilgilerin belirlenmesinde sorunlar çıkıyor.

g- Çeşitli kuruluşlar tarafından üretilen belge ve bilgiler ülke düzeyinde aynı standartları taşımadığından yapımından sonra uygulamada çekişmesiz yerlerde bile anlaşmazlıklar doğuyor.

ÖNERİLER

a- Toprağa getirilecek her türlü yatırım ve düzenlemelere altlık olacak baz bilgileri içeren tek tip harita üretimine geçilmelidir.

b- Ülke nirengi ve nivelman ağına bağlantıyı zorunlu kılacak, bunun dışındaki harita üretimine izin vermeyecek düzenleme yapılmalıdır.

c- Askeri amaçlı haritalar hariç, sivil amaçlı harita-kadastro hizmetlerinin yapım ve yürütülmesinden tek bir kuruluş sorumlu olmalıdır.

d- Harita-Kadastro hizmetlerinin tamamını kapsayacak bir yasa hazırlanıp, yürürlüğe konmalı ve mükerrer ve nitelik dışı çalışmalara son verilmelidir.

e- Haritaların yaşatma ve güncel bulundurma çalışmaları zorunlu hale getirilmelidir.

f- Harita-Kadastro faaliyetlerinin teknik yönünün güçlüğü dikkate alınarak özellikle arazi faaliyetlerinin yürütülmesinde, yapmaktan çok etkin bir kontrol düzeni kurarak özel sektör kapasitesinden azami yararlanmayı sağlayacak organizasyon yapılmalıdır.